

WOJEWODA MAZOWIECKI

Warszawa, 08 listopada 2023 r.

WK-I.431.1.55.2023

**Pan
Lucjan Krzysztof Chrzanowski
Prezydent Miasta Żyrardowa**

**Urząd Miasta Żyrardowa
pl. Jana Pawła II 1
96-300 Żyrardów**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 28 ust. 1 pkt 2 ustawy o wojewodzie i administracji rządowej w województwie¹, art. 6 ust. 4 pkt 3 ustawy o kontroli w administracji rządowej² kontroler: Andrzej Nieszporek – starszy inspektor wojewódzki w Wydziale Kontroli Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie, przeprowadził w dniach od 8 do 19 maja 2023 r. kontrolę problemową w Urzędzie Miasta Żyrardowa, z siedzibą w Żyrardowie przy pl. Jana Pawła II 1.

Kontrolą objęto stan realizacji zadania z zakresu administracji rządowej w przedmiocie działalności urzędu stanu cywilnego w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 24 kwietnia 2023 r.

Nawiązując do projektu wystąpienia pokontrolnego z 6 października 2023 r., do którego nie wniesiono zastrzeżeń, przekazuję Panu Prezydentowi wystąpienie pokontrolne.

W kontrolowanym okresie dokonano rejestracji 213 urodzeń, 174 małżeństw i 1053 zgonów, 3 zdarzeń, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, 105 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 61 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego i 101 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego. Ponadto wydano 4474 odpisy aktów stanu cywilnego, 5 zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie

¹ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2023 r. poz. 190).

² Ustawa z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, 43 zaświadczenia o stanie cywilnym, a także 36 decyzji o zmianie imienia i nazwiska, 24 decyzje o odmowie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego i 1 decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego.

W kontrolowanym okresie nie dokonywano czynności odtworzenia treści zagranicznego aktu stanu cywilnego i nie wydawano zaświadczeń o nieposiadaniu księgi stanu cywilnego oraz zaświadczeń o zamieszczonych lub niezamieszczonych danych wnioskodawcy w rejestrze stanu cywilnego.

Badaniu poddano 5 aktów urodzenia, 10 aktów małżeństwa, w tym: 5 aktów sporządzonych po zawarciu małżeństwa przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego (dalej: USC) i 5 aktów sporządzonych po zawarciu małżeństwa przed duchownym, w sposób określony w art. 1 § 2 i 3 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego³, 5 aktów zgonu, a także: 5 czynności przeniesienia do rejestru stanu cywilnego treści zagranicznego dokumentu stanu cywilnego, 5 czynności sprostowania aktu stanu cywilnego, 5 czynności uzupełnienia aktu stanu cywilnego, 3 czynności polegające na rejestracji zdarzeń, które nastąpiły poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej w państwie, w którym nie jest prowadzona rejestracja stanu cywilnego, 3 zaświadczenia o tym, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, 3 zaświadczenia o stanie cywilnym, 3 decyzje wydane na podstawie ustawy o zmianie imienia i nazwiska⁴, 3 decyzje o odmowie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego oraz 1 decyzję o umorzeniu postępowania w sprawie dokonania ww. czynności.

Rejestracji stanu cywilnego w rejestrze stanu cywilnego dokonywał w poddanych kontroli sprawach kierownik USC oraz zastępcy kierownika USC, zgodnie z właściwością określoną w art. 9 ust. 1 oraz art. 13 ust. 1 i 2 ustawy Prawo o aktach stanu cywilnego⁵, uwierzytelniając akty stanu cywilnego przez złożenie podpisu elektronicznego weryfikowanego za pomocą certyfikatu wydanego przez ministra cyfryzacji.

Wszystkie poddane badaniu akty sporządzono z zachowaniem terminów określonych w art. 52 ust. 1, art. 86 ust. 1 i 3 oraz art. 92 ust. 1 p.a.s.c. Poddane kontroli akty urodzenia małżeństwa oraz akty zgonu zawierały elementy określone odpowiednio w art. 60, art. 88 ust. 1 oraz art. 95 ust. 1 p.a.s.c.

---

³ Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359).

⁴ Ustawa z dnia 17 października 2008 r. o zmianie imienia i nazwiska (Dz. U. z 2021 r. poz. 1988).

Oznaczenia wszystkich spraw poddanych badaniu wskazano w arkuszach ustaleń kontroli, które dołączono do akt kontroli.

⁵ Ustawa z dnia 28 listopada 2014 r. Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1378), dalej: p.a.s.c.

Akty stanu cywilnego oznaczone zostały oddzielenie dla każdego rodzaju zdarzenia, zgodnie z art. 19 ust. 1 p.a.s.c. Oznaczenia aktów stanu cywilnego zostały nadane przez system teleinformatyczny, zgodnie z zasadami określonymi w § 42 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego⁶.

Czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego polegających na sprostowaniu, uzupełnieniu, rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej oraz transkrypcji aktu stanu cywilnego – dokonano w formie czynności materialno-technicznej, zgodnie z art. 35 ust. 3, art. 37 ust. 3, art. 99 ust. 1 oraz art. 105 ust. 1 p.a.s.c.

Zagadnienie spełnienia przez kierownika USC obowiązków informacyjnych polegających na powiadamianiu osób, których akt dotyczy o zamiarze transkrypcji, sprostowania lub uzupełnienia ich aktu stanu cywilnego nie było przedmiotem oceny, ponieważ o dokonanie ww. czynności w przypadku aktów urodzenia występowały osoby, których ten akt dotyczył, natomiast w przypadku aktów małżeństwa w każdym z badanych przypadków wnioskowało oboje małżonków.

Akta zbiorowe do poddanych kontroli aktów urodzenia, małżeństwa i zgonu prowadzone były w formie papierowej, w porządku chronologicznym i zawierały dokumenty stanowiące podstawę dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego. W aktach zbiorowych do aktów urodzeń znajdowały się karty urodzenia oraz protokół zgłoszenia urodzenia, w aktach zbiorowych do aktów małżeństwa znajdowały się zapewnienia o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa oraz zaświadczenie stwierdzające brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa i zaświadczenie wydane przez duchownego, o którym mowa w art. 8 § 2 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego albo protokół przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński, natomiast w aktach zbiorowych do aktów zgonu znajdowały się karty zgonu oraz protokoły zgłoszenia zgonu. Ponadto ustalono, że dokumenty stanowiące akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego są przechowywane w odpowiednich warunkach i są właściwie zabezpieczone, z zachowaniem wymogów określonych w art. 27 ust. 1 i 2 p.a.s.c.

Zaświadczenia o tym, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo, a także zaświadczenia o stanie cywilnym wydano z zachowaniem terminu wskazanego w art. 217 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego⁷.

---

⁶ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 lutego 2015 r. w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1904).

⁷ Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 775, ze zm.), – dalej k.p.a.

W przypadku aktów stanu cywilnego sporządzonych na podstawie art. 99 p.a.s.c. oraz art. 104 p.a.s.c., kierownik USC zamieścił adnotację informującą o okolicznościach i podstawie rejestracji aktów, zgodnie z wymogiem określonym w art. 23 oraz art. 105 ust. 1 p.a.s.c.

Wydane z urzędu odpisy skrócone aktów urodzenia, małżeństwa oraz zgonu zostały wydane niezwłocznie, w każdym przypadku w dniu ich sporządzenia.

We wszystkich poddanych badaniu przypadkach prawidłowo realizowano obowiązek polegający na zamieszczaniu wymaganych wzmianek i przypisków.

Poddane kontroli decyzje w sprawie zmiany nazwiska wydane zostały zgodnie z właściwością organu określoną odpowiednio w art. 12 ust. 1 ustawy o zmianie imienia i nazwiska, z zachowaniem terminu określonego w art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego. Przedmiotowe decyzje, a także decyzje o odmowie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego i decyzja o umorzeniu postępowania w sprawie rejestracji stanu cywilnego zawierały wszystkie wymagane elementy określone w art. 107 k.p.a.

Ustalono, że wysokość pobranej opłaty skarbowej za sporządzenie poddanych kontroli aktów małżeństwa, wydanie odpisu zupełnego aktu stanu cywilnego po dokonanych czynnościach sprostowania, uzupełnienia, transkrypcji, rejestracji zdarzenia, które nastąpiło poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, a także za wydanie decyzji o zmianie nazwiska i zaświadczeń stwierdzających, że zgodnie z prawem polskim można zawrzeć małżeństwo oraz zaświadczeń o stanie cywilnym – była zgodna z określoną w części I pkt 1 i 7 oraz w części II ust. 1 pkt 1, 2, 6, 7 i 10 załącznika do ustawy o opłacie skarbowej⁸.

Organ realizował postanowienia art. 32 Konwencji konsularnej między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą⁹, powiadamiając urzędnika konsularnego Ukrainy o zgonie obywateli tego państwa, przekazując bezpłatnie odpis aktu zgonu.

Osoby zatrudnione w okresie objętym kontrolą na stanowisku kierownika USC i zastępców kierownika USC spełniały wymogi do zajmowania tego rodzaju stanowisk w zakresie wykształcenia i doświadczenia zawodowego, określone w art. 8 ust. 1 p.a.s.c. Ponadto ustalono, że część kontrolowanych zadań realizowana była przez osoby niepełniące funkcji kierownika lub zastępcy kierownika USC, przy czym ww. osoby posiadały wymagane upoważnienia wydane na podstawie art. 10 ust. 1 p.a.s.c. przez kierownika USC.

---

⁸ Ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2111).

⁹ Konwencja konsularna między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą sporządzona dnia 8 września 1991 r. (Dz. U. z 1994 r. Nr 60, poz. 248).

W wyniku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Wystąpienie do właściwego kierownika USC o przesłanie zapewnień o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa z przekroczeniem terminu określonego w art. 82 ust. 1 p.a.s.c., zgodnie z którym: *„Kierownik urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt małżeństwa na podstawie zaświadczenia stwierdzającego brak okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa i zaświadczenia stwierdzającego, że oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński zostały złożone w obecności duchownego, występuje, w terminie jednego dnia roboczego od dnia sporządzenia aktu małżeństwa, do kierownika urzędu stanu cywilnego, który przyjął zapewnienie, o przesłanie zapewnienia wraz z zezwoleniem na wstąpienie w związek małżeński w przypadkach wymaganych przez przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego”*. W analizowanym przypadku przedmiotowy obowiązek wykonano w 4. dniu roboczym, licząc od dnia sporządzenia aktu małżeństwa.
2. Brak prawidłowego oznaczenia dokumentów zgromadzonych w aktach zbiorowych rejestracji stanu cywilnego. Powyższa nieprawidłowość polegała na tym, że przedmiotowe dokumenty oznaczono jedynie numerem aktu, dla którego je zgromadzono, podczas gdy zgodnie z § 43 ust. 2 rozporządzenia w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego oraz akt zbiorowych rejestracji stanu cywilnego powinny być one dodatkowo oznaczone datą sporządzenia aktu, którego dotyczą.
3. Nieterminowe wydanie 3 decyzji o odmowie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego oraz 1 decyzji o umorzeniu postępowania w tym zakresie. We wszystkich ww. przypadkach wydanie decyzji nastąpiło po upływie miesięcznego terminu licząc od daty wpływu wniosków, a wnioskodawcy nie byli zawiadamiani o niezakończonym w terminie. Opisywanym działaniem naruszono postanowienia art. 35 § 3 k.p.a. oraz art. 36 k.p.a.

Ponadto w wyniku kontroli stwierdzono, że w 1 przypadku organ przesłał odpis aktu zgonu obywatela Ukrainy do Konsulatu Generalnego Ukrainy w Gdańsku zamiast do Wydziału Konsularnego Ambasady Ukrainy w Warszawie, niezgodnie z wytycznymi Departamentu Spraw Obywatelskich MSWiA ,znak: DSO-WSC-6001-5/2020 z dnia 17 lutego 2020 r.

Przedstawiając powyższe informuję, że realizację zadania w zakresie działalności urzędu stanu cywilnego ocenia się **pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości**.

Przedstawiając powyższe ustalenia zobowiązuję Pana Prezydenta do:

1. Występowania do właściwego kierownika USC o przesłanie zapewnień o braku okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa w terminie określonym w art. 82 ust. 1 p.a.s.c.
2. Prawidłowego oznaczania dokumentów zgromadzonych w aktach zbiorowych rejestracji stanu cywilnego poprzez zamieszczanie na nich numeru oraz daty sporządzenia aktu stanu cywilnego, dla którego je zgromadzono.
3. Wydawania decyzji o odmowie dokonania czynności z zakresu rejestracji stanu cywilnego w terminie określonym w art. 35 § 3 k.p.a., a w przypadkach gdy nie będzie to możliwe, informowania o tym fakcie wnioskodawcy na podstawie art. 36 k.p.a.

Ponadto zwracam uwagę na konieczność przesyłania informacji o zgonach obywateli Ukrainy, a także odpisów zupełnych aktów zgonu zgodnie z wytycznymi Departamentu Spraw Obywatelski MSWiA do Wydziału Konsularnego Ambasady Ukrainy w Warszawie.

Przedstawiając powyższe informuję, że zgodnie z art. 48 ustawy o kontroli w administracji rządowej od wystąpienia pokontrolnego nie przysługują środki odwoławcze oraz zobowiązuję Pana Prezydenta na podstawie art. 49 ww. ustawy do przekazania, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, pisemnej informacji o sposobie wykonania zaleceń, wykorzystaniu wniosków pokontrolnych lub przyczynach ich niewykorzystania albo o innym sposobie usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości. Proszę o udzielenie powyższej informacji za pośrednictwem platformy ePUAP.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Artur Subda
Dyrektor Wydziału Kontroli

/podpisano kwalifikowanym
podpisem elektronicznym/